

2 Afname

Bij het afnemen van de toets doorloopt u de volgende handelingen:

- U kiest twee afnamedagen voor de toets.
- Vóór de afname van zowel deel 1 als deel 2 behandelt u enkele voorbeeldopgaven ter instructie.
- Op de eerste afnamedag neemt u bij alle leerlingen deel 1 af. Deel 2 neemt u af op de tweede afnamedag.
- Na de twee afnamedagen verwerkt u de scores van uw leerlingen.

2.1 Afnameschema

De toets Studievoordigheden B8/M8 kan aan het begin van het schooljaar (oktober/november) worden afgenomen, óf halverwege het schooljaar (januari/februari).

De toets wordt klassikaal afgenomen.

Let op: Neem de toets B8/M8 dus niet zowel op het B- als het M-moment af.

Tabel 1 Afnameschema voor groep 8

Afnamemoment	Maand	Toets	Afnameduur
Begin groep 8	oktober/november	B8/M8 deel 1	40 minuten
		B8/M8 deel 2	40 minuten
Medio groep 8	januari/februari	B8/M8 deel 1	40 minuten
		B8/M8 deel 2	40 minuten

De toets Studievoordigheden bestaat uit twee delen. Het is de bedoeling dat u de afname van deel 1 en deel 2 op verschillende dagen plant.

De afnameduur van 40 minuten per deel is slechts een richtlijn. Leerlingen die na 40 minuten nog niet klaar zijn, kunnen de toets gewoon afmaken. Om de resultaten van uw leerlingen zinvol te kunnen vergelijken met die van andere leerlingen uit het land is het wel belangrijk dat u zich houdt aan de vermelde afnamemaanden (oktober/november óf januari/februari groep 8). Naarmate u verder afwijkt van het aangegeven afnamemoment krijgen de vergelijkingsgegevens namelijk minder geldigheid. Uiteraard bemoeilijkt dit de interpretatie van de scores van uw leerlingen.

2.2 Algemene aanwijzingen voor de afname

Om de scores van de leerlingen te kunnen vergelijken is het van groot belang dat de leerlingen van uw groep de toetsen zo veel mogelijk onder dezelfde omstandigheden maken als de kinderen in de landelijke referentiegroep ten tijde van het onderzoek waarin de toetsen ontwikkeld werden. Daarom geven we enkele algemene aanwijzingen:

- Houd u zich zo strikt mogelijk aan de aanwijzingen voor de afname.
- Verruil tijdens de afnamen uw gebruikelijke helpende rol voor een meer afstandelijke. U bent immers tijdelijk 'toetsleider'. En in die rol wilt u gegevens over de prestaties van uw leerlingen verzamelen, zonder die prestaties te beïnvloeden. Wanneer een leerling om hulp vraagt, moet u er dan ook voor waken om suggesties te geven in de richting van het goede antwoord.

- Lees voor het afnemen van de toetsen de afname-instructies enige malen door, zodat u vertrouwd bent met de procedure.
- Plaats de leerlingen zodanig in het lokaal dat ze de toetsen zelfstandig en ongestoord kunnen maken. Verhinder afkijken en het doorgeven van antwoorden.
- Laat de leerlingen op het antwoordblad werken.

Bepaal vooraf een taak waaraan de leerlingen kunnen werken als ze met de toets klaar zijn. Deze taak mag niet te aantrekkelijk zijn, om te voorkomen dat leerlingen zich bij het maken van de toetsopgaven gaan haasten.

2.3 Afname-instructies begin of medio groep 8

Instructie bij de afname van deel 1

Voor de afname van deel 1 zijn voor elke leerling nodig:

- een opgavenboekje B8/M8;
- een bronnenboekje Studieteksten B8/M8;
- een antwoordblad B8/M8;
- een potlood en een gum.

Voordat u het materiaal uitdeelt, vertelt u de leerlingen in het kort wat er gaat gebeuren:

Jullie krijgen van mij straks een toetsboekje en een bronnenboekje. Uit die boekjes gaan we een toets maken. Ik deel de boekjes uit, maar je mag ze nog niet opendoen. Laat ze nog maar even liggen. Ik ga zo dadelijk vertellen wat we gaan doen. Pakken jullie maar alvast een potlood en een gum.

U deelt de opgavenboekjes, bronnenboekjes en de antwoordbladen uit. Daarna vertelt u waar de leerlingen hun naam moeten schrijven. U vervolgt met: *Je mag niet in het opgavenboekje schrijven. Je antwoord vul je telkens met potlood in op het antwoordblad. Doe het boekje nu maar open. Je ziet twee voorbeeld-opgaven. Die opgaven gaan we samen maken.*

U controleert of iedereen de goede bladzijde voor zich heeft. U vervolgt: *Kijk nu naar de eerste opgave. De opgave gaat over het opzoeken van informatie.*

U wijst de vraag goed zichtbaar voor de leerlingen in uw eigen opgavenboekje aan. U gaat verder: *De opgave gaat over zoeken in het telefoonboek. Je ziet een deel van het trefwoordenregister. Lees de vraag goed door.*

U geeft de leerlingen de gelegenheid om de opgave goed te lezen. Daarna stelt u de vraag: *Op welke bladzijde kan Willy het best kijken als hij wil weten waar hij op zaterdagmiddag kan zwemmen?*

U wacht even op reacties uit de groep. Daarna gaat u verder: *Goed zo: op bladzijde 317, bij 'zwembaden en -scholen'. Als je het goede antwoord hebt gevonden, zoek je op je antwoordblad het nummer van de vraag op en zet je een rondje om goede letter. Om de letter B dus. Doen jullie dat allemaal even, dan kom ik kijken of het goed is gegaan.*

U controleert of iedereen de juiste letter bij voorbeeldopgave 1 (B) heeft omcirkeld. U vervolgt: *Prima, dat hebben jullie goed begrepen. Als je per ongeluk een rondje om de verkeerde letter hebt gezet, dan kun je dat verbeteren: gum het foute rondje uit en zet een nieuw rondje om de goede letter, om de B.*

Natuurlijk kunt u fouten ook op de in uw groep gebruikelijke wijze laten verbeteren.

Voorafgaand aan de bespreking van voorbeeldopgave 2 vraagt u de leerlingen de voorbeeldtekst 'Zijde' in het bronnenboekje op te zoeken en te lezen. Daarna zegt u: *Nu gaan we een vraag over de tekst maken. De vraag gaat over welk schema het best de inhoud van de tekst laat zien. Bekijk de vier schema's maar eens goed.*

U laat de leerlingen het schema bekijken. U vervolgt:
Wie weet het goede antwoord? Welk schema past het best bij de tekst?

U wacht de reacties uit de groep af. U zegt:
Goed zo, in schema D staan de delen van de tekst in de goede volgorde. Je zet dus een rondje om de letter D op je antwoordblad.

Daarna sluit u de behandeling van de voorbeeldopgaven af:
Zo, dit waren de voorbeelden. Heeft iedereen het begrepen?

Na eventueel het bovenstaande te hebben samengevat, laat u de leerlingen beginnen met het maken van de opgaven in deel 1:
Dan mogen jullie nu beginnen met de echte toets. Sla de bladzijde maar om. Als je een bladzijde af hebt, ga je rustig door met de volgende bladzijde. Je moet doorgaan tot je bij het einde van deel 1 bent gekomen. Als je klaar bent, leg je het boekje op de hoek van je tafeltje en ga je ... [U noemt de taak waaraan de leerlingen kunnen werken als ze klaar zijn.]

Aan het eind van de afname verzamelt u de opgavenboekjes, bronnenboekjes en de antwoordbladen.

Instructie bij de afname van deel 2

Voor de afname zijn voor elke leerling nodig:

- een opgavenboekje B8/M8;
- een bronnenboekje Kaartlezen B8/M8;
- een antwoordblad B8/M8;
- een potlood en een gum.

Voordat u het materiaal aan de leerlingen uitdeelt, vertelt u in het kort wat er gaat gebeuren:

Jullie krijgen van mij straks weer een toetsboekje en een bronnenboekje, waaruit we gaan werken. Je mag niet in de boekjes schrijven. Je antwoord vul je telkens met potlood in op het antwoordblad. Pakken jullie vast een potlood en gum. Je mag de boekjes nog niet opendoen.

U deelt de opgavenboekjes, bronnenboekjes en de antwoordbladen uit. Let daarbij goed op dat elke leerling het antwoordblad met zijn naam erop krijgt. U vervolgt met:

Net als de vorige keer gaan we weer een toets maken. We gaan weer verder in hetzelfde boekje. Doe het boekje maar open op bladzijde 16. Daar zie je een grote 2 staan. Heeft iedereen de grote 2 gevonden?

U wacht even op reacties uit de groep en controleert of elke leerling de juiste pagina voor zich heeft. U vervolgt:

Kijk nu naar de eerste opgave. De opgave gaat over het opzoeken van informatie in een tabel.

U wijst de vraag in uw eigen opgavenboekje aan. U gaat verder:
De opgave gaat over een tabel met de medailles die landen op de Olympische Winterspelen hebben gewonnen. De vraag bij de tabel is welk land meer gouden dan zilveren medailles won, én meer zilveren dan bronzen medailles. Om dit te weten te komen, moet je de tabel goed bekijken.

U geeft de leerlingen gelegenheid om de tabel goed te bekijken. Daarna stelt u de vraag:

Wat is het goede antwoord? Welk land won meer gouden dan zilveren medailles, én meer zilveren dan bronzen medailles?

U wacht even op reacties uit de groep. Daarna gaat u verder:

Goed zo. Zuid-Korea is het goede antwoord. Zet op je antwoordblad maar een rondje om het goede antwoord.

U controleert of iedereen de juiste letter (C) bij voorbeeldopgave 1 heeft omcirkeld.

U vervolgt:

Prima, dat hebben jullie goed begrepen. Als je per ongeluk een rondje om de verkeerde letter hebt gezet, dan kun je dat verbeteren: gum het foute rondje uit en zet een nieuw rondje om de goede letter, om de C.

Natuurlijk kunt u fouten ook op de in uw groep gebruikelijke wijze laten verbeteren.

Voorafgaand aan de bespreking van voorbeeldopgave 2 vraagt u de leerlingen de kaart Midden-Amerika op te zoeken in hun bronnenboekje. Daarna zegt u:

Nu gaan we een opgave bij de kaart maken. Om de opgave juist te maken, moet je de kaart goed bekijken. De opgave gaat over Renette die van Puntarenas naar Limón reist. De vraag is hoeveel kilometer Renette ongeveer rijdt. Wie weet het goede antwoord? Om welke letter moet je een rondje zetten?

U wacht de reacties uit de groep af. U zegt:

Goed zo. Renette rijdt ongeveer 1000 kilometer. Je zet dus een rondje om de letter C op je antwoordblad.

Daarna sluit u de behandeling van de voorbeeldopgaven af:

Zo, dit waren de voorbeelden. Heeft iedereen het begrepen?

Na eventueel het bovenstaande te hebben samengevat, laat u de leerlingen beginnen met het maken van de opgaven in deel 2:

Dan mogen jullie nu beginnen met de echte toets. Sla de bladzijde maar om. Als je een bladzijde af hebt, ga je rustig door met de volgende bladzijde. Je moet doorgaan tot je het hele boekje uit hebt. Als je klaar bent, leg je het boekje op de hoek van je tafeltje en ga je ... [U noemt de taak waaraan de leerlingen kunnen werken als ze klaar zijn.]

Aan het eind van de afname verzamelt u de opgavenboekjes, bronnenboekjes en de antwoordbladen.

Na de afname van de toets berekent u de toetsscore. Aanwijzingen hiervoor staan in paragraaf 3.1 van deze handleiding.